

להעלאת רמתם של חיילי החובה

נאח סג"מ י. פיפרברג

רבים דשים ומחטטים באסכולות הרבות שהתפתחו סביב הנושא: "העלאת רמתו של הקצין בשירות קבע", במקום לתת דעתם לשיטות בהן יש לאחוז כדי להעלות, בראש וראשונה, את רמתו של החייל מן השורה, ובמשנה לזה — את רמתו של הקצין הזוטר המשרת עדיין במסגרת שירות חובה. איני יודע מה הסיבה לכך, אך מתקבל הרושם כי נושא זה הנו בבחינת "בן הירג" בכל הקשור בהעלאת רמתו של החייל. עובדה היא, כי חיילים מן השורה בהווה הם מרכיבי מערך הקצינים בעתיד, והקצינים, במסלולם, חלקם

נפליטים למערך המילואים ולחיים האזרחיים, וחלקם ממשיכים לשרת בצבא במסגרת שירות הקבע. בחינת עובדה זו מציירת שרשרת, שבה חוליית "שירות הקבע" הנה שלישית בתור, לאחר החיליות המיצגות את החייל הפשוט וקצין החובה. מכאן, שיש לעבוד לפי סדר כרונולוגי, כדי שהתוצאה לא תכזיב, ולמה הכוונה? אם תוקדש תשומת-לב להעלאת רמתו של החייל הפשוט כבר מראשית צעדיו בצבא, תובטח רמה נאותה למערך החיילים המשרתים במסגרת שירות-קבע.

אמנם נכון: מסגרת משרתי הקבע הנה גורם ראשון במעלה בקיום הצבא, אך אל לנו לשכוח עובדת-יסוד, שמסגרת זו ניוונה ומאורגנת על-ידי חיילים שסיימו שירות-חובה. מים מתוקים המוזרמים לברכה האוגרת מים מלוחים גורמים להורדת אחוזי המליחות של המים בברכה. כלומר, אם מדי פעם מוזרם אל מסגרת הקבע חומר אנושי בעל רמה, תמצא הרמה הכללית של המסגרת בעליה מתמדת. אך אם אין מבטחים מבעוד מועד פוטנציאל נאות — פוגם הדבר ברמה. התארגנות לפעולה להעלאת רמתה של המסגרת לאחר קליטת החומר, אין בה אותן השיבות ויעילות הנודעת לתהליך אם היא המשך ישיר לשירות החובה.

נחזור לסוגיית רמתו של החייל מן השורה. התגאים הקיימים מחייבים את צה"ל לקלוט גם אותם המגויסים שעדיין לא השלימו את השכלת היסוד.

בעקבות זאת, אורגנו פעולות שמטרתן לשחרר את המדינה ממעמסתם של חסרי השכלת-יסוד, ולפני תום שירותם מאורגנים קורסים להשלמת השכלת-יסוד. מבצע זה ראוי לכבוד

ולעידוד, אך לעומת זאת נשאלת שאלה חד-משמעית: מדוע חייבים כל אותם מחוסרי השכלת-יסוד להיות מעמסה על המערך הצבאי ועל המפקדים משך כל תקופת שירותם? ומדוע חייבים להמתין עד תום שירותם כדי לארגן קורסים אלה? האם לא יעיל יותר לרכז סוג זה של חיילים מיד עם תחילת שירותם הצבאי, להשלים את החסר בהשכלתם, ועל-ידי כך לבלום גל של בעיות המתעוררות משך השירות, שמקורן בחוסר השכלה נאותה?

רצוי להקדיש תשומת-לב לנקודה חשובה זו מצד הנוגעים בדבר.

בבחינת "דורך על המקום" בכל הקשור בנושא הרחבת-אופקים, נמצא גם הקצין הזוטר הנמנה עדיין עם משרתי החובה. לקציני הקבע מאורגנים מידי פעם השתלמויות חינוכיות שמטרתן להרחיב אופקיו של הקצין המשרת במסגרת שירות-קבע. אע"פ מנסיוני, שלא אחת פניתי אל מפקדי בבקשה לאפשר לי יציאה להשתלמות כזו, ונעניתי בשלילה, כיון שההגבלה ליציאתי להשתלמויות מסוג זה היא בעובדה שהקידומת "ק" חסרה במספר האישי.

מן האמור מתבקשת מסקנה מצערת: קציני החובה הזוטרים ניוונים משך שירותם מהערכים הבסיסיים שהוקנו להם בקורס קצינים, ואף משמשם בתפקידים בחינוך ובטיפול בחיילים וקצינים בראשית דרכם בצבא, אין בה כדי לשנות מצב עגום זה. הכשרה הניתנת לחייל אינה יורדת לטמיון — התועלת שבה מוכחת בשלב מסוים, ועל הנוגעים בדבר לקחת עובדה זו לתשומת לבם בכואם לארגן חינוך לחיילי צה"ל ברמות השונות.